

Den Sociale Retshjælp

Nyhedsbrev
April

Nummer 2 - 2014

Eksternt Nyhedsbrev

Hvordan kan vi komme
overgældsætning til livs?
Interview med lektor Tanja Jørgensen

• • • • •

Gæld fra sagsomkostninger hindrer
tidligere indsattes resocialisering

• • • • •

Den Sociale Retshjælps
erfaringer med gæld

• • • • •



Indholdsfortegnelse

Den Sociale Retshjælp mener...

Af Sandy Madar

3

Hvordan kan vi komme overgældsætning til livs?

Interview med lektor Tanja Jørgensen

Af Christian Augustesen

4

Den Sociale Retshjælps erfaringer med gæld

Af Camilla Johansen

og Louise Kamstrup

6

Til kamp mod gælden

Af Camilla Johansen

8

Gæld fra sagsomkostninger hindrer tidligere indsattes resocialisering

Af Camilla Johansen

10

Vejen ud af kriminalitet

Af Camilla Johansen

12

Digitalisering af kommunikationen med det offentlige

Af Christian Augustesen

14

Efterbetaling af sociale ydelser er problematiske for borgerne

Af Troels Storm og Louise Kamstrup

17

Siden sidst i Sekretariatet

Af Signe Lyshøj

19

Siden sidst i Innovationsafdelingen

Af Camilla Johansen

20

Siden sidst i Juridisk Rådgivning

Af Julie Knudsen

21

Siden sidst i Gældsrådgivningen

Af Jesper Kinch

22

Siden sidst i Fængselsrejseholdet

Af Line Bildsøe

23

Siden sidst i Det Juridiske Rådgivningsteam

Af Line Kloch

24

Den Sociale Retshjælp mener...

Lige siden Den Sociale Retshjælp blev stiftet i 2007, har et af vores vigtigste fokusområder, ud over juridiske problemstillinger, været gæld og de problemer, gæld medfører for borgerne og samfundet. Den Sociale Retshjælp arbejder derfor for kvalificeret og ensartet gældsrådgivning, da det er vigtigt, at gældsproblematikkerne bliver håndteret af gældsrådgivere med forståelse for både lovgivning, økonomi, konsekvenser mv.

Gæld har i mange år været et tabu. Der tales ikke om gæld ved middagsbordet, og slet ikke i det offentlige rum. Finanskrisen, som medførte, at mange danskere mistede deres indtægtsgrundlag, og de seneste års reformer af kontanthjælp, førtidspension, dagpenge mv. har dog ledt til stigende fokus på gældsproblematikkerne. Dette har vi som national retshjælps- og gældsrådgivningsorganisation tydeligt kunnet mærke på antallet af borgere, som har brug for hjælp.

De nemme og hurtige forbrugslån har også medvirket til, at stadig flere borgere ender i uoverskuelig gæld. Dette

skyldes efter vores opfattelse især, at borgerne ikke til fulde er klar over, hvad de skriver under på. Ofte mister disse borgere overblikket over deres økonomi og må opgive på egen hånd at håndtere gældsproblemerne. Resultatet bliver uåbnede rudekuverter med regninger, orientering om registrering i Experian RKI og Debitor Registret samt indkaldelse til fogedretten.

Den Sociale Retshjælp mener, at det er vigtigt at anerkende mange borgeres altoverskyggende gæld som et samfundsproblem. Det skyldes, at gæld medfører andre sociale problemstillinger, som resulterer i forværret livskvalitet for borgerne og desuden kan medføre en økonomisk byrde for samfundet. Et konkret eksempel er tidligere indsatte, som tynge af gæld fra sagsomkostninger.

Vi håber, at dette nummer af Den Sociale Retshjælps nyhedsbrev giver en større indsigt i gældsområdet. Samtidig kommer vi på baggrund af vores erfaringer fra mange års gældsrådgivning med vores bud på, hvordan vi som samfund kan komme overgældsætning til livs.



Hvordan kan vi komme overgældsætning til livs?

Interview med lektor Tanja Jørgensen

Af Christian Augustesen

Dette kunne sikres gennem mere undervisning i privatøkonomi på skoler og uddannelsesinstitutioner. En fjerde løsning kunne være at fastsætte et omkostningsmaksimum for forbrugslån.

Manglende beskyttelse mod høje renter

Der har tidligere været regler for, hvor høje renter man måtte opkræve, og om man i det hele taget måtte opkræve renter. Fra 1800-tallet og frem blev rentesætningen dog stort set sat fuldstændig fri, og der har altså længe været fokus på at tilgodese kreditor frem for på at beskytte låntageren mod for høje renter. Aftaleloven fra 1917, som i en opdateret version stadig gælder i dag, giver dog sammen med andre regler låntageren en vis beskyttelse. I aftalelovens paragraf 31 beskyttes låntageren mod åger, som betyder, at en kreditor udnytter en persons personlige eller økonomiske vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller afhængighedsforhold til at indgå en låneaftale, hvor ydelsen står i væsentligt misforhold til modydelsen. Det kan dog være vanskeligt at tale om udnyttelse ved fx web-lån, når kreditgiveren ikke har kendskab til, om låntageren har letsind og lignende. I følge Tanja Jørgensen anvendes paragraffen og de øvrige regler, som gør det muligt at nedsætte bl.a. urimelige omkostninger for lån, stort set ikke i dag.

Renteloft eller omkostningsmaksimum?

Den Sociale Retshjælp har de sidste år flere gange rettet henvendelse til politikerne for at få dem til at indføre et renteloft, som kan beskytte forbrugere mod urimeligt høje renter, som i fx EU-lande som Malta, Irland og Grækenland. Vi spurgte derfor Tanja Jørgensen, hvad hun mente om et renteloft for hurtige forbrugslån, som vil betyde, at der fastsættes et loft for, hvor høje renter der kan kræves for et lån. Efter hendes mening er det ikke umiddelbart den bedste løsning, da låneudbydere så formodentlig bare vil opkræve gebyrer i stedet for renter. Mange forbrugslån har en forholdsvis lav rente, men til gengæld meget høje gebyrer fx ved indgåelsen. Derfor ender lånet med at koste det samme. Ifølge Tanja Jørgensen bør man hellere overveje at indføre et omkostningsmaksimum for forbrugslån, altså en maksimalpris for, hvad et lån samlet må koste, oftest udtrykt ved ÅOP, som omfatter både renter og gebyrer. På den måde vil prisen på lånet være gennemskuelig, og låntageren er sikker på ikke at blive pålagt yderligere gebyrer. Den Sociale Retshjælp finder forslaget meget interessant og vil undersøge mulighederne nærmere.

Kvalificeret gældsrådgivning er vigtig

Vi spurgte også til Tanja Jørgensens holdning til gældsrådgivning, og hun finder det særdeles vigtigt, at der findes hjælp til borgere i svære gældssituationer, og at denne gældsrådgivning har en høj kvalitet, så der kan gives kompetente råd til gældsatte borgere. Da gæld ikke kun er et problem for den enkelte borger, men også for samfundet, er det vigtigt at sikre, at alle har adgang til gældsrådgivning.

Gældsproblemer kan belaste samfundet via bl.a. øgede udgifter og lavere produktivitet. De gældsramte er ikke alene udsatte for at blive ramt af stres, hvilket kan føre til sygdom og arbejdsmæssige problemer. Dertil kommer også familiære problemer, der kan lede til skilsmisse, idet økonomiske problemer påvirker hele husstanden. Derudover kan det også føre til stigende udgifter for retsvæsenet, fordi fx fogedretterne skal behandle flere sager. Ifølge Tanja Jørgensen taler de store samfundsmæssige konsekvenser af overgældsætning for, at gældsrådgivning er en offentlig opgave og altså et tilbud, alle har adgang til. Det skal ikke være pengepungens størrelse, der afgør, om man har råd til gældsrådgivning. I fx Norge er gældsrådgivning en offentlig opgave; herhjemme er den semi-offentlig eller privat.

I Tanja Jørgensens øjne gør Den Sociale Retshjælp en stor indsats for at hjælpe gældsramte borgere, især fordi vi ikke kun yder rådgivning, men også aktivt hjælper socialt udsatte med deres gældsproblemer. Vi hjælper blandt andet med kreditorkontakt, indgåelse af afdragsordninger og forklaring af reglerne for gældssanering. Desuden har vi de sidste syv år sat fokus på problemet med overgældsætning og arbejdet hårdt på at gøre politikere og medier opmærksomme på det. Vi er glade for, at indsatsen endelig ser ud til at have båret frugt i form af en væsentligt større opmærksomhed på problemet. Nu, hvor problemet er blevet bredt anerkendt, er næste skridt at forebygge og løse problemet, og her har en kvalificeret gældsrådgivning stor betydning.

Vi hos Den Sociale Retshjælp er selvfølgelig rigtig glade for, at vores arbejde bliver anerkendt i forskningsverdenen, og ikke mindst for, at der findes løsninger, som kan hjælpe borgere, inden de havner i en situation med uoverskuelig gæld. I den kommende tid vil Den Sociale Retshjælp holde øje med, hvad der sker på området og samtidig gøre politikerne opmærksom på de mulige løsninger, der er på problemerne med overgældsætning.

Den Sociale Retshjælps erfaringer med gæld

Af Camilla Johansen & Louise Kamstrup

Gennem Den Sociale Retshjælps syvårige eksistens har gæld været et af organisationens primære fokusområder, og det er derfor interessant at se på de mangeårige erfaringer fra felten. Siden Den Sociale Retshjælps start er der nemlig kun blevet mere og mere travlt i vores gældsrådgivning.

Specielt under finanskrisen har Den Sociale Retshjælp kunnet mærke det stigende behov for gældsrådgivning. Selvom tilbuddet dengang ellers kun var rettet mod landets mest udsatte borgere, blev Den Sociale Retshjælp bestormet af danskere i gode, faste jobs, som havde lånt så mange penge, at de var kommet i en desperat gældssituation og ikke længere havde råd til at betale boligydelse og andre regninger. Hjælp, som egentlig var beregnet for fx narkomaner og sindslidende, blev nu søgt af helt almindelige danskere, der var havnet i gældsfælden. De pæne privatøkonomier blev skubbet ud over kanten, og Den Sociale Retshjælp kunne slet ikke følge med, selvom Gældsrådgivningen behandlede dobbelt så mange sager, som der var afsat midler til. Den Sociale Retshjælp tog i sin tid konsekvenserne af det støt stigende antal henvendelser og åbnede en almen gældsrådgivning, hvor alle gældsplagede danskere kan få hjælp.



Image courtesy of Michelle Meiklejohn/ FreeDigitalPhotos.net

Det ser heldigvis ud til, at det værste af finanskrisen er overstået, men gæld er stadig et stigende problem for landets borgere. Martin Franck, leder af Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning gennem halvandet år, oplever, at gæld er et klart tiltagende problem, og Gældsrådgivningen har stadig travlt.

Managernes oplevelser af gældssituationen i Danmark

Den Sociale Retshjælp har Gældsmanagere tilknyttet, og derudover yder de Juridiske Managere efter behov lettere gældsrådgivning på trin 1 samt tager imod henvendelser i forbindelse med rejseholdsbesøg. Gældsmanagernes fornemste opgave er at hjælpe borgerne med at få styr på deres gældssituation, og igennem dette arbejde får de en klar fornemmelse af, hvilke situationer og problemer borgerne oplever.

De borgere, der henvender sig, har alle gæld, men der er stor forskel på problemernes omfang. Som en af Gældsmanagerne siger: *"Mange har gæld, og de har varierende grader af styr på den. Det går lige fra folk, som ved, hvem de skylder penge, og hvor meget de skylder, til folk, som lader være med at åbne kreditorbreve i håb om, at gælden går væk."*

Det er altså forskelligt, hvilken hjælp Den Sociale Retshjælp skal bistå med, men Gældsmanagerne oplever generelt, at mange mennesker ikke har styr på deres budget. De er ikke bevidste om størrelsen af indtægter og udgifter og bruger derfor penge uden at være sikre på, at de har råd til det. En del har også gennem længere tid stukket hovedet i busken i stedet for at konfrontere problemerne, og det er her, Den Sociale Retshjælp kommer ind i billedet. Når disse mennesker vover sig ud af busken, hjælper vi med at få styr på deres gældssituation.

Den største skuffelse for folk, der ringer ind, er som oftest, at de ikke kan få eftergivet deres gæld. Mange ønsker gældssanering, men meget få opnår dette. Som en af Gældsmanagerne udtrykker det:

"Klienterne er som oftest meget taknemmelige for den hjælp, vi tilbyder. Tit har de dog indtryk af, at hvis bare vi kigger på deres sag, så har de ved et trylleslag flere penge at gøre godt med. De tror ofte også, at vi kan få eftergivet deres gæld, eller at vi kan låne dem penge".

Ressourcesvage borgere udgør en stor del af Den Sociale Retshjælps målgruppe. Resourcesvage borgere er borgere, der har få ressourcer på områder som økonomi, arbejde, uddannelse, omsorg og netværk, og disse borgere har tit flere problemer på samme tid.



Den Sociale Retshjælps erfaringer med gæld

Af Camilla Johansen & Louise Kamstrup

Deres ressourcer kan også være så langt under gennemsnittet, at de er udelukket fra almindelige levevilkår, vaner og aktiviteter. Disse borgere har ikke bare brug for hjælp til selvhjælp, de har brug for at blive taget i hånden hele vejen igennem deres sagsforløb. Gældsmanagerens job er derfor også at handle på borgernes vegne og gøre de ting, de ikke selv formår. Det er altså ofte ikke nok at bede borgerne lave en aftale med deres kreditorer, aftalen skal også indgås på deres vegne. Gældsmanagerne giver alle slags borgere lige netop den hjælp, de har brug for, så de kan overskue deres gældssituation og få en frisk start.

Typiske henvendelser

Det er en broget skare, der har brug for hjælp. Flere af Gældsmanagerne udpeger dog historien om den enlige mor, som har svært ved at få budgettet til at hænge sammen, som et typisk eksempel. Huset, hun købte med eksmanden, er muligvis røget på tvangsauktion, og det har efterladt hende med en stor gæld. Dette viser, at man nærmest fra den ene dag til den anden kan ende i en uoverskuelig situation og få brug for hjælp.

Historien om den uforudsete hændelse er netop typisk for de folk, der ringer ind. Uforudsete begivenheder såsom skilsmisse, dødsfald i familien eller arbejdsløshed kan alle medføre en ændring i ens økonomiske situation. Man behøver ikke nødvendigvis at have været uansvarlig for at havne i en kritisk gældssituation, og man kan grundet omstændighederne stå med et behov for hjælp. Det er netop her, folk ringer ind til Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning for at få hjælp med deres problemer.

Forudsigelser for fremtiden

Der er blandt Den Sociale Retshjælps Gældsmanagerne ikke umiddelbart de store forhåbninger til, at samfundets gældsproblemer vil blive mindre de kommende år. De frygter blandt andet, at den nye kontanthjælpsreform vil forværre situationen. Mange mennesker får en lavere indkomst at leve for, end de er vant til, og det kan derfor blive vanskeligere at få tingene til at hænge sammen. Dette kan betyde, at flere borgere får brug for hjælp til at få et overblik over deres gældssituation, lægge budget m.m.

De klienter, Den Sociale Retshjælp har i øjeblikket, har typisk en meget lav indkomst – det er mennesker, som ikke

har haft noget sikkerhedsnet. Gældsmanagerne er enige om, at den fremtidige situation i høj grad afhænger af, hvorvidt jobmarkedet ændrer sig, og om Danmark kommer endegyldigt ud på den anden side af finanskrisen.



Image courtesy of Vichaya Kiatying-Angsulee/ FreeDigitalPhotos.net

Mulige løsninger

Et stort problem, der ofte leder til gældsproblematikker, er den lette adgang til at låne penge. Mange har svært ved at gennemskue, hvad de egentlig kommer til at betale for de hurtige lån med tårnhøje renter. Den nemme adgang til at optage lån gør det nemt for folk at gældssætte sig og kan derfor forværre situationen yderligere. Mulige løsninger på denne problematik kunne efter Den Sociale Retshjælps mening være at gøre det sværere at optage lån samt at begrænse kreditorers aftalefrihed. I dag kan kreditorerne nemlig frit aftale med låntageren, hvor høj rente der skal være på et lån. Andre mulige løsninger kunne være at oplyse de borgere, der kan være i farezonen, allerede i folkeskolen, samt at skabe lettere adgang til gældssanering.

En anden mulig løsning er at undervise borgere i konsekvenserne af en stor forbrugsgæld samt at understrege over for borgerne, at det er undtagelsen frem for reglen, at man kan få gældssanering. Det er Den Sociale Retshjælps erfaring, at basal information ofte kan sikre, at borgernes gældssituation ikke bliver endnu værre.

Hvis beslutningstagerne tager gældsproblematikken alvorligt og lytter til fx Gældsmanagerens forslag, er der altså håb for fremtiden. I mellemtiden fortsætter Gældsmanagerne med at bekæmpe den enkelte borgers gældsproblematikker én efter én.

Til kamp mod gælden

Af Camilla Johansen

Det er Den Sociale Retshjælps oplevelse, at flere og flere borgere har en skrøbelig økonomi som følge af fx skilsmisse, ledighed eller alvorlig sygdom, og mange har følt sig nødsaget til at tage hurtige lån, da regningerne ellers ikke ville blive betalt. Andre kan ikke modstå impulskøb, fristes af hurtige lån og har svært ved at overskue konsekvenserne af de valg, de træffer. Der er altså brug for bedre information om forbrugslån og budgetlægning, samtidig med at borgerne tilbydes kvalificeret gældsrådgivning til at rydde op i det økonomiske rod, så de igen kan få stabilitet og overskud i deres liv.

Det er Den Sociale Retshjælps erfaring, at gæld er et stigende problem for mange af samfundets borgere, og der er derfor også et stigende behov for, at de gældsplagede borgere kan få hjælp til at komme ud af deres problemer. Den Sociale Retshjælp varetager et af landets største gældsrådgivningstilbud og kæmper derudover for certificeret gældsrådgivning og krav om uddannelse for gældsrådgivere.

Kampen for certificeret rådgivning

Et stigende antal borgere mister overblikket over deres gæld og søger derfor hjælp hos frivillige gældsrådgivningsorganisationer, gældsrådgivningstilbud mod betaling, kommuner, boligforeninger mv. til at få styr på deres uoverskuelige økonomi. Der er dog ingen garantier for kvaliteten af den gældsrådgivning, borgerne modtager, hverken i offentligt eller privat regi. Eksempelvis stilles der ikke krav om fx uddannelse eller oplæring i gældsrådgivning. Kvaliteten af den modtagne gældsrådgivning kan dog have afgørende betydning for borgernes videre livsforløb, så det vigtigt, at de kan være sikre på, at den person, der kalder sig gældsrådgiver, besidder de nødvendige kompetencer til at give en korrekt vejledning.

Der er i dag flere hundrede gældsrådgivere i Danmark, på sigt forhåbentligt flere tusinde, alle med forskellige baggrunde. Det kan derfor ikke forventes, at de alle har en fælles opfattelse af, hvad kvalificeret gældsrådgivning omfatter, eller hvilke etiske spilleregler man som rådgiver skal følge. Derfor er der brug for overordnede retningslinjer.

Borgerne bør nemlig efter Den Sociale Retshjælps mening kunne forvente en kvalificeret faglighed samt gennemsig

VIDSTE DU

at 39 % savner hjælp til at få overblik over økonomien?

tighed i forhold til, hvilken hjælp der tilbydes, ligesom det er tilfældet ved retshjælp ved advokat på trin 1-3. Det er et krav for andre rådgivere, fx forsikringsagenter og investeringsrådgivere, at de skal være certificerede, før de må rådgive. På samme vis bør borgerne også kunne forvente, at gældsrådgivere er certificerede og underlagt etiske regler, ligesom eventuelle priser tydeligt bør fremgå, såfremt der er tale om rådgivningstilbud med brugerbetaling.

Det er Den Sociale Retshjælps erfaring, at nogle borgere kommer i klemme på grund af dårlig rådgivning, og det er derfor vigtigt, at gældsrådgiveren føler et ansvar over for det udførte job. Forkert rådgivning kan påføre borgeren yderligere omkostninger og fastholde vedkommende i en uhensigtsmæssig gældssituation.

Gæld kan desuden have en række psykiske konsekvenser og kan øge stress og medføre stressrelaterede sygdomme. Følelser som utryghed, skam og ydmygelse opstår også ofte hos mennesker, der har oparbejdet en stor gæld. Det er derfor problematisk, at man som borger ikke ved, hvad man kan forvente af sin gældsrådgiver, og ikke kan være sikker på at modtage kvalificeret gældsrådgivning.

Alle gældsrådgivningsorganisationer, herunder Den Sociale Retshjælp, har derfor en etisk forpligtelse til at gøre alt, hvad der kan gøres, for at sikre gennemsigtighed og ensartet, kvalificeret rådgivning. Den Sociale Retshjælp har taget denne forpligtelse på sig og har af egen drift i år 2012 indført etiske regler for gældsrådgiverne samt et trinsystem, der skal gøre rådgivningen endnu mere gennemsigtig.

Derudover har Den Sociale Retshjælp sammen med Erhvervsakademi Aarhus lanceret et nyt uddannelsesstilbud, der skal sikre kvalitet og ensartethed i gældsrådgivningen, hvilket der kan læses mere om på side 22.

Undervisning og apps skal hjælpe unge

Den Sociale Retshjælp er glade for, at stadig flere har fået øjnene op for, at gæld er et stort problem, og forsøger at gøre noget ved dette.



Til kamp mod gælden

Af Camilla Johansen

Penge- og Pensionspanelet, et panel under Finanstilsynet, der udarbejder forbrugerinformation om finansielle produkter og ydelser, har også indset behovet for handling og er gået til kamp mod gælden. Panelet prøver at tage hånd om gælden, før den bliver et decideret problem, og fokuserer derfor på at undervise unge kontanthjælpsmodtagere, så de forhåbentligt aldrig får brug for certificeret gældsrådgivning.

Penge- og Pensionspanelet har udviklet undervisningsmaterialet "Tjek på kredit, lån og budget" som skal hjælpe unge kontanthjælpsmodtagere med at styre deres økonomi. De unge skal blandt andet lære om, hvordan man lægger et budget, samt hvad forbrugslån og kredit er. Materialet er udviklet til medarbejderne på jobcentret, som kan bruge det, når de taler med de unge. Materialet består af en test, der introducerer de unge til emnet, samt tre budgetøvelser. Øvelserne har fokus på henholdsvis at give et overblik over de forskellige poster i et budget, på at lære de unge at lægge et budget og bruge budgetskebelonen, og på hvordan man prioriterer i et meget stramt budget. De unge får også sparetips, så de kan se, at det er muligt at leve på et stramt budget.

Penge- og Pensionspanelet har desuden udformet en vejledning til to oplæg. Det første introducerer kursisterne til emnet, herunder fx kredit, forbrugslån, ÅOP, Lånometer og pengepriser.dk. Ydermere er der forskellige budgetøvelser og en lånometerøvelse, som viser, hvad det koster at låne penge. I det andet oplæg skal de unge lægge deres eget budget og får desuden sparetips. Oplæggene klæder forhåbentligt de unge bedre på til at håndtere deres penge på ansvarlig vis, så de undgår uoverskuelig gæld.

Undervisningsmaterialet er på nuværende stadium et pilotprojekt, hvor panelet og Københavns Kommune er gået sammen om at udvikle materialet til underviserne på jobcentrene.

Penge- og Pensionspanelet har også lavet en app, "Lommebudget", der skal hjælpe de unge med at holde styr på deres udgifter og indtægter. En undersøgelse fra Penge- og Pensionspanelet har vist, at 30 % af unge mellem 18 og 25 år har et forbrugslån, og at kun 40 % lægger et budget. Det er tanken, at den nye app skal hjælpe de unge med at lægge et budget, give et visuelt og tydeligt billede af, hvad

de unges penge går til, samt hjælpe med at holde styr på, hvor mange penge de har til rådighed resten af måneden. Ydermere giver app'en tips og tricks til, hvor de unge kan spare.



Appen skal altså hjælpe de unge med løbende at holde styr på deres udgifter og tanken er, at de hver måned skal indtaste deres udgifter til forbrug og oprette et budget for den kommende måned. Appen er derved et værktøj, der skal hjælpe de unge med at få en sammenhængende økonomi i form af hjælp til selvhjælp, hvor de unge selv skal tage ansvar for at indtaste de korrekte oplysninger. Overblik er et nøgleord i denne sammenhæng; det handler om at gøre de unge bevidste om, hvor mange penge de har, og hvad de bruger dem på. På denne måde er det muligt at mindske risikoen for et vedvarende overforbrug, der kan lede de unge ud i en større eller mindre gæld.

Disse tiltag kan forhåbentlig være med til at sikre, at de unge aldrig kommer så langt ud, at de får brug for gældsrådgivning.

Penge- og Pensionspanelet og Den Sociale Retshjælp er begge gået til kamp mod gælden. Den Sociale Retshjælp glæder sig til at se, hvilke andre tiltag fremtiden vil bringe på banen.

VIDSTE DU

at 30 % af alle husstande i 2013 har oplevet at have betalingsproblemer?

Gæld fra sagsomkostninger hindrer tidligere indsattes resocialisering

Af Camilla Johansen

Gæld fra sagsomkostninger er en stor hindring for tidligere kriminelles resocialisering i samfundet. Den Sociale Retshjælp har gennem de sidste snart syv år erfaret, at nuværende såvel som tidligere indsatte har et stort behov for hjælp til at få styr på deres økonomi. Oven i alle de andre problemer, de evt. skal have styr på ved løsladelse, såsom hjemløshed, misbrug, ludomani mv., bliver sagsomkostninger en endnu større udfordring i den dømtes kamp for at komme tilbage til livet uden for fængslet.

Vi oplever, at uanset hvor meget gældsrådgivning, der bliver ydet på trin 3, bliver resultatet ofte ikke mere end akut problemløsning, da problemet er så stort, at vi som samfund ikke kan gældsrådgive os ud af det. Hermed ikke sagt, at gældsrådgivning ikke er en nødvendighed – man kan blot ikke løse problemet alene gennem gældsrådgivning. De beløb, de tidligere dømte skylder i sagsomkostninger, er så store, at de ikke kan se en vej ud af gælden, og selv hvis de får arbejde, forøges deres rådighedsbeløb ikke. Det skyldes, at størstedelen af indkomsten går til betaling af sagsomkostningerne gennem såkaldt lønindeholdelse, hvor SKAT trækker et beløb til inddrivelse af gæld, før lønnen udbetales.

Den Sociale Retshjælp udførte i 2010 en undersøgelse af sagsomkostningernes indvirkning på de dømte og fulgte op på denne i 2011 med en ny rapport. Vi har været i tæt kontakt med landets tidligere og nuværende indsatte, og ikke mindst på vores rejseholdsbesøg på landets pensioner og i fængsler mærker vi blandt beboerne og de indsatte frustrationer i forbindelse med deres gældssituation. Derigennem har vi fået en stor forståelse for problematikken.

Ophobning af gæld

Sagsomkostninger er en stor gældspost for tidligere dømte. Ideen bag den nuværende ordning er, at den enkeltes kriminalitet ikke skal ligge samfundet til last. Det er derfor ikke staten, der skal betale for sagsomkostninger, men den enkelte selv. I Danmark hæfter den dømte altså selv for de nødvendige omkostninger til behandlingen af vedkommendes straffesag uden stillingtagen til betalingsevne og indkomstniveau. Foruden sagsomkostningerne kan de dømte også blive pålagt erstatningskrav og have andre udgifter såsom børnebidrag og diverse renter og gebyrer fra offentlige og private kreditorer.

Den Sociale Retshjælps undersøgelse fra 2010 viser således, at 95 % af de dømte har gæld til det offentlige og 75 % til private kreditorer. De kan dermed hurtigt få oparbejdet sig en betydelig gæld. Derudover oplever mange af de dømte at miste deres job og bolig. Samtidig har de indsatte under afsoning ikke mulighed for at tjene penge bortset fra den meget lave fængselsdusør. De indsatte er derfor i løsladelsessituationen utroligt sårbare, og udgifterne til at genetablere en tilværelse uden for fængslet er oftest ikke ubetydelige, hvilket kun gør den oparbejdede gæld til et større problem.



Image courtesy of Naypong/ FreeDigitalPhotos.net

Gæld hindrer resocialisering

Sagsomkostninger bliver ofte set som en ekstra, uformel straf og medfører i mange tilfælde en afstandstagen til arbejdsmarkedet. Incitamentet til at skaffe sig et arbejde og have en officiel indkomst er ikke stort, når man i mange år fremover skal leve af et rådighedsbeløb svarende til kontanthjælp. Et arbejde medfører nemlig et lønniveau, som giver restanceinddrivelsesmyndighederne mulighed for at inddrive de løsladtes gæld gennem lønindeholdelse. Det betyder, at den dømte ikke kan eje bolig eller andre aktiver af en vis økonomisk værdi, da der kan gøres udlæg i aktiverne for at inddrive gælden. Derimod har kontanthjælpsmodtagere som udgangspunkt den laveste indkomstgrænse, hvorudfra gælden ikke kan inddrives. Den gældsatte har altså tilnærmelsesvist det samme rådighedsbeløb, uanset om vedkommende er ledig eller har et fuldtidsarbejde, og derfor kan det være svært at finde motivation til at arbejde 37 timer om ugen. Dette bliver bakket op af Den Sociale Retshjælps undersøgelse fra 2010, hvor 43 % af de dømte udtrykker, at deres sagsomkostninger er en direkte hindring for deres tilbagevenden til arbejdsmarkedet.



Gæld fra sagsomkostninger hindrer tidligere indsattes resocialisering

Af Camilla Johansen

Selvom det ikke går så galt, at den dømte fastholdes i kriminalitet, er sagsomkostningerne stadig et problem, fordi de kan gøre det svært for den dømte at tænke fremad. På grund af det store økonomiske pres vil den dømte ofte ikke være i stand til at etablere en almindelig tilværelse og ender i stedet tit på kontanthjælp eller førtidspension på grund af det svage incitament til at finde arbejde. Sagsomkostningerne kan skabe et pres på den tidligere dømte, som kan gøre det svært at vende tilbage til samfundet som aktiv og bidragende borger. Staten mister dermed også penge i form af tabt skatteindtægt som følge af manglende deltagelse på arbejdsmarkedet og den alternative forsørgelse, der så skal ydes til borgeren. Gælden fra sagsomkostninger kan derfor være problematisk på flere forskellige niveauer.

Hvor længe skal man straffes?

Det behøver selvfølgelig ikke gå så galt, og den dømte falder ikke nødvendigvis tilbage i kriminalitet eller ender på overførselsindkomst. Her melder der sig dog et nyt spørgsmål: Hvor længe skal den dømte straffes? Blandt argumenterne for at eftergive eller indkomstregulere sagsomkostninger er ikke kun farerne (tilbagefald i kriminalitet og offentlig forsørgelse), men også at give borgerne et værdigt liv. Er det rimeligt, at man efter strafudståelse stadig skal straffes for sine tidligere handlinger? Dømte, der i dag har et fuldtidsarbejde og bidrager til samfundet på lige fod med alle andre, har ingen mulighed for at lægge tidligere dumheder bag sig og starte fuldstændig på en frisk, da de hver eneste måned bliver mindet om deres handlinger, når afdraget skal betales. Den stramme økonomi som følge af gæld fra sagsomkostninger kan altså hindre den dømte i at leve et normalt liv efter endt strafudståelse. Er det virkelig rimeligt, at man skal straffes for at være straffet?

Ingen andre lande gør som Danmark

Denne problematik har mange andre lande fået øjnene op for, og ingen andre lande i Europa har så stramme sagsomkostningsregler som i Danmark. Enten er der bedre muligheder for at få eftergivet gælden, eller også tages der, i modsætning til i Danmark, hensyn til den dømtes indkomstniveau. I Norge og Sverige tages den dømtes indtægt i betragtning, når regningen bliver gjort op. I Finland får den sagsøgte en vis procentdel af udgiften til forsvarsadvokaten dækket, alt efter personens indkomst. Mindre velstillede personer kan derfor slippe helt for at betale sagsomkostninger. I Grønland

skal den dømte kun undtagelsesvist betale for sagens omkostninger – i Danmark er det derimod undtagelsen, at man kan få eftergivet sine sagsomkostninger. Vores nabolande yder altså i langt højere grad økonomisk støtte til de mennesker, der har svært ved at få råd til at forsvare sig selv. Den Sociale Retshjælp mener, at gælden fra sagsomkostninger er en hindring for dømtes resocialisering og derved kan drage fordel af, at følge vores nabolandes eksempel.

Uvidenhed om sagsomkostninger

I Den Sociale Retshjælps undersøgelse fra 2010 svarede 67 % af de dømte, at de ikke var blevet gjort opmærksomme på de efterfølgende sagsomkostninger forud for deres straffesag. Yderligere 10 % svarede, at de ikke kunne huske at være blevet gjort opmærksomme herpå. Anette Olsen, der har skrevet en ph.d.-afhandling om emnet, "Løsladt og Gældsat", der blev udgivet i 2013, er nået frem til lignende resultater. 38 af de 41 dømte, hun interviewede, vidste ikke, at de skulle betale for sagens omkostninger. Det er også problematisk, at mange af de dømte ikke ved, hvad de egentlig betaler for. Optrækningsregningerne fra politiet er som udgangspunkt uspecificerede, og skyldnerne ved derfor kun sjældent, hvad sagsomkostningerne dækker over, hvilke udgifter der bliver medregnet som sagsomkostninger, og hvilke der er driftsudgifter. Det er problematisk for retssikkerheden, at de dømte ikke kender til reglerne, og der er derfor brug for større gennemsigtighed og bedre oplysning på området.

Da gælden fra sagsomkostninger kan være en hindring for tidligere indsattes resocialisering er det Den Sociale Retshjælps overbevisning, at der bør ske ændringer på områdets praksis, så de dømte kan få mulighed for at lægge deres tidligere kriminelle liv bag sig.

Ny undersøgelse på vej

Indkomstregulerede sagsomkostninger er stadig en af vores mærkesager, og vi er netop ved at lægge sidste hånd på en ny landsdækkende undersøgelse blandt nuværende og tidligere indsatte. Undersøgelsen er en opfølgning på de tidligere beskrevne undersøgelser og kommer igen til at handle om, hvilke konsekvenser gælden fra de dømtes sagsomkostninger har for deres liv. Den Sociale Retshjælp håber, at de indsamlede resultater igen kan sætte fokus på problematikken omkring sagsomkostninger fra straffesager.

Vejen ud af kriminalitet

Af Camilla Johansen

Ud over Den Sociale Retshjælps almene arbejde med retshjælp og gældsrådgivning har vi særligt fokus på arbejdet med kriminelle, herunder arbejdet med bandemedlemmer samt udsatte unge, som er i risiko for at blive rekrutteret til bander eller andre kriminelle grupperinger.

Den Sociale Retshjælp arbejder med tidligere, nuværende og kommende indsatte foregår på flere forskellige niveauer. Fængselsrejseholdet har de sidste syv år besøgt flere af landets fængsler og samtlige udslningspensioner med henblik på at tilbyde beboerne og de indsatte gratis helhedsorienteret juridisk rådgivning og gældsrådgivning for herigennem at bidrage til deres forhåbentlig vellykkede tilbagevenden til samfundet.



Image courtesy of artur84/ FreeDigitalPhotos.net

I 2011 blev de indledende skridt taget til opstarten af Streetmanagerprojektet, der i 2013 blev til Streetmanagerforeningen, som er et socialt gadeprojekt under Fængselsrejseholdet, hvor fokus primært er på at hjælpe unge mennesker i belastede miljøer gennem opsøgende arbejde. Herigennem håber Den Sociale Retshjælp at nå de unge, før de kommer så langt ind i det kriminelle miljø, at der ingen vej er tilbage.

Streetmanager – fremtidens gadearbejder

Streetmanagerprojektet tager udgangspunkt i de unges hverdag. Streetmanagerne udfører opsøgende arbejde i udsatte boligområder på blandt andet Lundtoftegade og Aldersrogade på Nørrebro i København og møder de unge, hvor de er. For at klæde Streetmanagerne godt på til deres arbejde og give dem en udvidet forståelse for de unge, er der blevet udarbejdet en Streetmanageruddannelse, hvor alle skal gennem følgende undervisningsmoduler:

- Etiske regler for Streetmanagers
- Streetmanagerprogrammet
- Arbejdet som Streetmanager i lokalområdet
- Arbejdet som Streetmanager i mentorfunktion
- Doping
- Misbrug
- Ludomani
- Kønssygdomme
- Fysiske og psykiske lidelser
- Juridiske problematikker
- Gældsproblematikker
- Job og uddannelse
- Fritidsinteresser.

Undervisningsmodulerne bygger på viden, der er indsamlet gennem arbejdet med de unge, og gennemførelsen af modulerne giver altså gademedarbejderne de helt rigtige kompetencer til at kunne forstå og håndtere de unge.

Ydermere kommer Streetmanagerne selv fra det miljø, de udsatte unge lever i, så de har på baggrund af egne erfaringer forståelse for, hvad de unge går igennem. Samtidig giver det dem den viden og adgang, der kræves for at nå denne målgruppe. At Streetmanagerne har adgang til og respekt fra de andre unge gør også chancerne for at få de unge i tale langt større.

Projektet tager altså fat i de ressourcestærke unge i de udsatte boligområder, der er villige til at gøre noget for deres lokalsamfund og hjælpe de svagere unge ud af det kriminelle miljø. Gennem Streetmanagerforeningen forsøger Den Sociale Retshjælp at give de unge fra udsatte boligområder et bedre liv, så de kan blive en produktiv del af samfundet.

De unges bagage

De unge, Streetmanagerne arbejder med, lever i miljøer, hvor de er udsat for mange forskellige og varierende påvirkninger og forhold, som der skal tages højde for, og det er derfor ikke altid ligetil at få dem ud af miljøet. Nedenfor gennemgås et udpluk af de forhold, der typisk karakteriserer de unge, der arbejdes med i Streetmanagerprojektet.

De kriminalitetstruede unge kommer oftest fra socialt udsatte familier, og deres forældre har typisk hverken uddannelse eller job.



Vejen ud af kriminalitet

Af Camilla Johansen

De unge kan derfor mangle motivation til at tage en uddannelse eller søge arbejde, da de savner det gode eksempel til efterfølgelse. Manglen på uddannelse og job gør derfor, at mange søger kriminelle veje for at skaffe penge at leve for. En vigtig del af Streetmanagernes arbejde går derfor ud på at få de unge i job eller uddannelse og derved give dem en mulighed for at forlade det kriminelle miljø for bestandigt.

Vold og generel utryghed i hjemmet er heller ikke fremmede ting i de unges hverdag. Mange kommer fra et hjem med omsorgssvigt og traumatiske oplevelser, for eksempel alkoholmisbrug eller vold. Dette betyder, at de unge søger alternative fællesskaber, hvor de kan få opfyldt behovet for tryghed og sammenhold. Det er heller ikke usædvanligt, at de unge har en form for misbrug og er afhængige af fx stoffer, alkohol eller doping og/eller lider af ludomani. En del af projektet handler derfor også om at skaffe de unge den rette behandling, så vold og misbrug ikke længere er et problem i deres hverdag. Projektet sikrer, at gademedarbejderne har viden om problematikkerne og ved, hvilke instanser de skal henvise de unge til, så behandlingen kan gå i gang. Streetmanagerne støtter selvfølgelig de unge hele vejen igennem behandlingsforløbet, så de unge får den hjælp, de har brug for for at komme ud af deres problemer.

Familierelationer kan have en afgørende betydning for de unges liv og mulighed for at komme ud af det kriminelle miljø. Det er ikke atypisk, at unge fra udsatte boligområder har familiemedlemmer, der er en del af det kriminelle miljø, hvilket naturligvis gør det sværere for den unge at undgå at blive en del af en bande eller en kriminel gruppering. I nogle tilfælde har den unge endda fået videregivet medlemskabet til banden eller grupperingen fra sin familie. Streetmanagerne arbejder derfor helhedsorienteret og forsøger at stoppe denne fødekæde ved fx at arbejde på også at få andre familiemedlemmer med ud af det kriminelle miljø, så der er færre forhold, der kan fastholde den unge i den nuværende situation og forhindre en exit.

Den unges netværk befinder sig ofte i samme miljø som den unge, hvilket gør det sværere at bryde ud af miljøet. Det er svært at give slip på ikke bare på det miljø, man kender og er vokset op i, men også det liv, man kender og har levet. Man tænker og agerer på andre måder end "samfundet udenfor". Det at få nye relationer i det ikkekriminelle samfund kan derfor være med til at vise én på rette vej.

Streetmanagerforeningen forsøger derfor at lære de unge at begå sig i andre rum og omgangskredse end det kriminelle miljø og i stedet sikre sunde relationer.

Vejen ud af kriminalitet

Vejen ud af det kriminelle miljø kan være lang og sej. Først og fremmest har de unge brug for omfattende vejledning og rådgivning samt diverse behandlingsforløb, det være sig psykolog, misbrugsbehandling, anger management, behandling for ludomani, gældsrådgivning eller juridisk rådgivning, alt efter hvad den enkelte har kæmpet med.

De fleste kriminalitetstruede eller tidligere kriminelle unge vil have udbytte af en mentorordning i forbindelse med deres exit. De unge, der forlader det kriminelle miljø, mister deres netværk og sammenhold; de har brug for en, der kan støtte dem og lære dem, hvordan man begår sig i systemet på reel vis. Ens familiemedlemmer kan også bruges som støtte, hvis de ikke er involveret i bandeaktivitet eller kriminalitet generelt. De unge har brug for et nyt netværk og nye relationer og har måske behov for at flytte til et helt andet sted for at kunne komme ud af miljøet.

Mulighed for et arbejde eller uddannelse kan have en afgørende betydning for de unges exit fra det kriminelle miljø, da det giver dem et alternativt fællesskab. Desuden kan følelsen af, at man har noget at miste være en motivationsfaktor for at forlade miljøet. Et fast job og en stabil økonomi betyder også, at man ikke har samme behov for at få penge andetsteds fra. Ydermere kan uddannelse "stjæle de unges tid fra gaden" og give dem et andet indhold i deres liv.

Streetmanagerne arbejder helhedsorienteret med de unge og forsøger at tage hånd om deres problemer for at sikre dem de bedst mulige betingelser for at forlade det kriminelle miljø. Ét problem kommer sjældent alene, og kampen for at forlade det kriminelle miljø er ikke let. Det er derfor vigtigt at have fuld forståelse for den unge, og hvad denne kæmper med. Streetmanagerne har netop denne forståelse for, at målgruppen og deres miljø hele tiden forandrer sig. De kender til de unges ofte tunge bagage og kan hjælpe dem med at løfte og håndtere den. Ved at lytte til de unge, anerkende deres problemer og ikke mindst ved at inddrage de unge selv er Streetmanagerforeningen nyskabende og nytænkende – og derved håber Streetmanagerne, at de kan vise de unge vejen ud af de kriminelle miljøer.

Digitalisering af kommunikationen med det offentlige

Af Christian Lundegaard Augustesen

Folketinget har besluttet i Lov om Digital Post fra 2012, at al kommunikation med det offentlige fra den 1. november 2014 skal være digital. Rationalet går på, at den offentlige sektor vil kunne spare penge ved, at kommunikationen mellem borgere og det offentlige bliver digital, da digital kommunikation er væsentligt billigere end traditionel papirkommunikation. De sparede midler vil derefter kunne bruges på fx velfærd og sundhed, forventer politikerne.

De fleste mennesker benytter enten computer, smartphone eller tablet hver dag til at klare mange forskellige ting på internettet. Vi køber tøj, betaler regninger og bestiller rejser på nettet. Derfor virker det også oplagt, at den offentlige sektor skal omstilles til disse nye tider, hvor internettet er blevet så stor en del af danskernes hverdag.

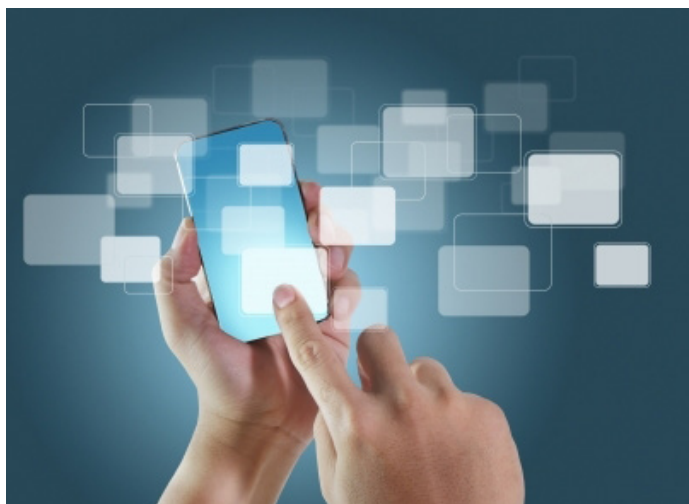


Image courtesy of nokhoog_buchachon/ FreeDigitalPhotos.net

Digital post i praksis

Digitaliseringen slår således fuldt igennem fra den 1. november, hvorefter alle borgere med et CPR-nummer som udgangspunkt vil modtage post fra det offentlige i deres digitale postkasse på borger.dk. Det gælder meddelelser fra alle dele af den offentlige sektor som blandt andet kommuner, regioner, SKAT, styrelser og andre offentlige myndigheder. Det omfatter de meddelelser, der førhen kom som papirbrev, det vil sige pensionsmeddelelser, indkaldelse til bilsyn og årsopgørelser for blot at nævne nogle få. Desuden er det også fra den digitale postkasse, at borgerne skal afsende henvendelser til det offentlige. Det gælder både ansøgninger om diverse offentlige ydelser som pension, kontanthjælp, boligydelse, SU og om bolig.

Mulighed for fritagelse

Som udgangspunkt bliver alle borgere tilmeldt Digital Post, men der vil dog være mulighed for fritagelse fra at modtage breve fra det offentlige i den digitale postkasse, hvis man fx har et kognitivt eller fysisk handicap, der hindrer én i at anvende Digital Post, eller ved manglende adgang til en computer, hvis man opholder sig på eksempelvis et opholdssted eller fængsel. Desuden er følgende fritaget fra Digital Post: udrejste af Danmark, hjemløse, borgere med sproglige vanskeligheder, borgere, der har praktiske vanskeligheder ved at få NemID, og borgere, som fx bor i et område, hvor der ikke er adgang til en tilstrækkelig internetforbindelse.

For at blive fritaget fra Digital Post skal borgeren henvende sig til kommunens borgerservice. Her skal borgeren udfylde og underskrive en blanket på tro og love om, at vedkommende opfylder betingelserne for fritagelse. Der er mulighed for, at en pårørende kan udfylde denne blanket, hvis en fuldmagtserklæring er blevet udfyldt. Desuden arbejder Kriminalforsorgen på, at også indsatte kan underskrive en fuldmagt, så de kan få Kriminalforsorgen til at udfylde blanketten om fritagelse. Man kan søge fritagelse fra Digital Post fra d. 1. marts 2014.

Problem for indsatte og socialt udsatte

For Den Sociale Retshjælp får indførelsen af Digital Post betydning for de borgere, vi hjælper i vores daglige arbejde. Særligt for en bestemt gruppe – de indsatte i landets fængsler – får det stor betydning, at kommunikationen med det offentlige bliver fuldt ud digital. Eftersom de indsatte ikke har adgang til internettet, vil det blive svært for dem at kommunikere med det offentlige.

Den Sociale Retshjælps synspunkt er, at det i høj grad må være i samfundets interesse, at de indsatte får internetadgang i et rimeligt og reguleret omfang, så de har mulighed for at forberede sig på et liv uden kriminalitet efter løsladelsen.

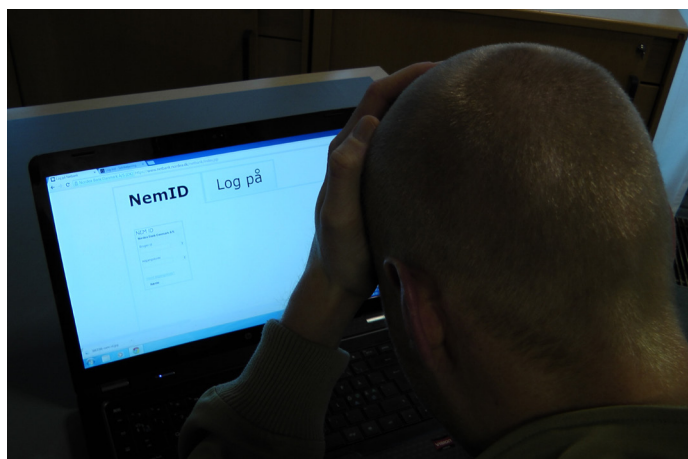
Dette kan ses i forlængelse af, at udelukkelsen fra adgangen til det offentliges digitale løsninger strider imod det grundlæggende normaliseringsprincip, nemlig at fængslerne skal være så normale og ligne verden uden for så meget, som det sikkerhedsmæssigt er forsvarligt.



Digitalisering af kommunikationen med det offentlige

Af Christian Lundegaard Augustesen

Den umiddelbare konsekvens af manglende adgang til internettet er, at de indsatte ikke har adgang til at kommunikere digitalt med det offentlige i forbindelse med for eksempel at ansøge om indskudslån eller sociale ydelser. Et andet væsentligt problem for de indsatte er, at de ofte ikke har en fysisk postadresse, mens de sidder i fængsel. Derved har de ikke mulighed for at modtage et NemID, så de kan ikke logge ind på borger.dk, SKAT mm.



Der er dog mulighed for, at en borger kan give andre læseadgang til deres digitale postkasse. Dette kan være en pårørende eller en virksomhed, såsom en revisor, en advokat eller en organisation som Den Sociale Retshjælp. Dette er ganske praktisk, når vi skal rådgive borgeren og have adgang til dennes dokumenter fra det offentlige. Problemet med at give andre adgang til Digital Post er imidlertid, at borgeren ikke kan give andre denne adgang, hvis borgeren ikke selv har NemID og dermed adgang til den digitale postkasse.

I Den Sociale Retshjælps projekt Det Juridiske Rådgivningsteam hjælper vi socialt udsatte borgere, som er visiteret gennem Aarhus Kommunes Myndighedsafdeling. Disse borgere kan have svært ved at betjene en computer og har i det hele taget måske slet ikke ressourcer til at sætte sig ind i de digitale løsninger, hvilket kan være en ulempe, når der for eksempel skal søges om en ny bolig. Det vil således også være problematisk for denne gruppe at modtage digital post.

Løsninger på problemet

Umiddelbart vil indsatte kunne fritages fra Digital Post, da de indsatte ikke har adgang til computere i fængslet. For at blive fritaget fra at modtage Digital Post kræves det dog, at man møder op i borgerservice i den kommune, man bor i eller sidst har boet i. Det kan i sagens natur være vanskeligt, når man er indsat og ikke nødvendigvis har udgangstilladelse. Kriminalforsorgen har imidlertid været opmærksom på dette problem og har nu gjort det muligt, at den indsatte kan underskrive en fritagelsesansøgning, som Kriminalforsorgen indsender på den indsattes vegne.

Imidlertid mener Den Sociale Retshjælp jf. det ovenstående, at det er problematisk, at de indsatte hægtes af den digitale udvikling af den grund, at de ikke har adgang til internettet. Derfor mener Den Sociale Retshjælp, at man kan hjælpe de indsatte bedre ved at give dem adgang til Digital Post end ved blot at fritage dem. En løsning kunne være at give de indsatte kontrolleret adgang til forskellige offentlige sider, såsom borger.dk, skat.dk, E-boks med videre gennem såkaldte kioskcomputere.

Derudover vil det også kunne være en løsning at give de indsatte undervisning i, hvordan man håndterer kommunikation med det offentlige på de digitale platforme. Dette vil medføre at de indsatte i højere grad kan tage styring over eget liv og bedre vil kunne forberede sig på løsladelsessituationen samt være bedre klædt på til at klare sig i det digitaliserede samfund efter løsladelsen.

I forhold til de socialt udsatte mener vi også, at det er vigtigt, at der bliver taget hånd om deres situation. Dette kan gøres ved at informere om brugen af Digital Post, men det kan også være en løsning, at kommunen er til stede på de steder, hvor de socialt udsatte borgere opholder sig, fx på væresteder. Her vil de kunne hjælpe borgerne med at tilgå deres digitale postkasse. En udvidelse af læseadgangen kunne også være en fordelagtig løsning. Som det er nu, kan borgere ikke give andre, fx Den Sociale Retshjælp, adgang til deres digitale postkasse, med mindre de selv aktivt giver adgang ved selv at logge ind. Efter vores mening må dette kunne gøres nemmere, fx ved at give mulighed for at give læseadgang, selvom borgeren ikke har adgang til sin digitale postkasse.



Digitalisering af kommunikationen med det offentlige

Af Christian Lundegaard Augustesen

Hvad har vi gjort?

Den Sociale Retshjælp finder det vigtigt at gøre opmærksom på denne problematik og sendte derfor i efteråret 2013 en politisk henvendelse om emnet. Siden har vi indsendt et høringssvar til et lovforslag, som ville sidestille digitale underskrifter på gældsbreve med almindelige papirunderskrifter. Her gjorde vi også opmærksom på, at de indsatte, som har gæld, netop vil få et problem med at få adgang til deres gældsbreve, hvis disse oftere og oftere vil være digitale. Der synes således at være et større og større behov for, at de indsatte også inkluderes i digitaliseringen og får mulighed for at benytte sig af de digitale løsninger inden for en begrænset ramme, så de kan forberede sig på et liv uden for fængslet.

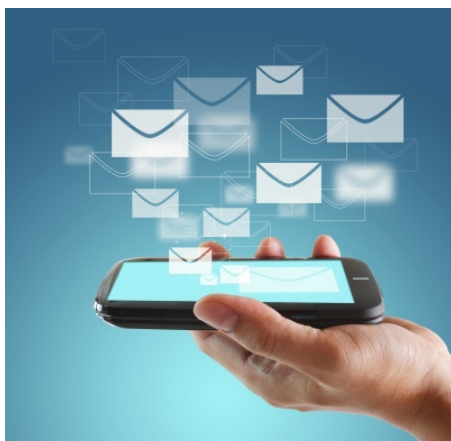


Image courtesy of nokhoog_buchachon/ FreeDigitalPhotos.net

Derudover har Den Sociale Retshjælp d. 3. marts 2014 deltaget i et dialogmøde med Digitaliseringsstyrelsen, hvor vi sammen med andre brugerorganisationer, der repræsenterer udsatte grupper, var med til at gøre opmærksom på nogle af de problemer, digitaliseringen medfører for udsatte borgere. Her var det vigtigt at fremhæve, at borgere, som helt åbenlyst kan fritages fra Digital Post, ikke skal opleve unødige gener i forbindelse med fritagelsesprocessen. På mødet fremhævede Den Sociale Retshjælp især problemerne med de indsatte digitale adgang og kom med forslag til, hvordan man kunne løse problemet, herunder at det skal gøres nemmere at give andre læseadgang til den digitale postkasse. Dette vil gøre det meget nemmere for Den Sociale Retshjælp at rådgive vores brugere og sikre, at vi også i fremtiden kan hjælpe dem bedst muligt.

Faktaboks

Fakta om Digital Post:

Den 1. november vil det offentlige begynde at sende posten digitalt, medmindre man har søgt om fritagelse, eller allerede er tilmeldt.

Alle borgere over 15 år, som er registreret med adresse i CPR-registeret, er omfattet. Socialt udsatte borgere med registreret adresse på rådhuset eller på et herberg vil derfor også blive omfattet. Det er derfor vigtigt at tage stilling til, om man som udsat borger vil modtage posten digitalt, eller om man opfylder et af fritagelseskriterierne.

Fritagelseskriterier:

Du kan blive fritaget fra at modtage digital post fra det offentlige, hvis du:

- har en funktionsnedsættelse, som hindrer dig i at modtage post digitalt.
- ikke har adgang til en computer med tilstrækkelig internetforbindelse i dit hjem
- er registreret som udrejst af Danmark
- er hjemløs
- har sproglige vanskeligheder
- har praktiske vanskeligheder ved at skaffe NemID.

For at blive fritaget fra digital post fra det offentlige skal du møde op i Borgerservice.

Det er også muligt at bede andre fritage dig på dine vegne ved brug af en fuldmagt.

Kilde : Digitaliseringsstyrelsen

Efterbetaling af sociale ydelser er problematisk for borgerne

Den Sociale Retshjælp, Kræftens Bekæmpelse og Danske Handicaporganisationer går sammen for at fremtvinge en lovændring

Af Troels Storm og Louise Kamstrup

Den Sociale Retshjælp har i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse og Danske Handicaporganisationer sendt en politisk henvendelse til Beskæftigelsesministeriet for at kræve svar på, hvad ministeren har foretaget sig på området omkring efterbetaling af sociale ydelser. Henvendelsen indeholder et konkret forslag til en lovændring, der vil kunne komme mange danske borgere til gode, herunder brugere af Den Sociale Retshjælp.

Lov om aktiv socialpolitik siger, at en borgers indtægter skal trækkes fra i kontanthjælpen (§ 30). Dog findes der i § 33 en række undtagelsesbestemmelser for indtægter/værdier, der ikke skal modregnes. Ankestyrelsen har i fire principafgørelser bedømt, hvorvidt efterbetaling af sygedagpenge, kontanthjælp, særlig støtte eller supplement til brøkpension er omfattet af en af undtagelsesbestemmelserne, eller om de anses som indtægter og derfor skal fratrækkes i fremadrettede sociale ydelser. Ankestyrelsen har fastslået, at efterbetalingen af sociale ydelser ikke er omfattet af en undtagelsesbestemmelse.

Altså skal en efterbetaling af sociale ydelser fratrækkes i kontanthjælpsmodtagerens ydelse, da det anses som en indtægt. Det betyder, at når borgeren modtager efterbetaling på sin sociale ydelse, mister borgeren fremadrettet sin ret til kontanthjælp, da borgeren nu har en indtægt i form af efterbetalingen – som borgeren i henhold til Ankestyrelsens afgørelse dog hele tiden har haft krav på.

Den Sociale Retshjælp mener derved, at lov om aktiv socialpolitik skaber en problematisk retsstilling for borgerne. I september 2013 sendte Den Sociale Retshjælp derfor en politisk henvendelse til Beskæftigelsesministeren, hvori ministeren blev gjort opmærksom på den yderst problematiske retsstilling. Beskæftigelsesministeren svarede følgende: *"Samtidig kan det umiddelbart ikke synes at være rimeligt at en kontanthjælpsmodtager, der vinder en ankesag om en offentlig forsørgelsesydelse fx sygedagpenge, og herefter får efterbetalt ydelsen, modregnes i sin kontanthjælp i en periode"*. Svaret sluttede med følgende bemærkning: *"Jeg kan oplyse, at jeg har bedt mine embedsmænd om at undersøge problemstillingen, så området bliver ordentligt belyst."*



Kræftens Bekæmpelse



Sagen har da også været i medierne flere gange siden. Et eksempel på en borger, som er blevet ramt af loven, er Deniz Mercan, som klagede til Beskæftigelsesankenævnet og fik medhold i sin klage. Kommunen skyldte ham derfor 59.000 kroner i sygedagpenge, men han blev derefter nægtet kontanthjælp. Dette skyldtes, at Deniz på grund af efterbetalingen nu i kommunens øjne havde en formue på 59.000 kroner. Fordi han er gift, kan Deniz og hans kone få lov at beholde 20.000 kroner, da det forholder sig sådan, at hver kontanthjælpsmodtager må have en formue på op til 10.000 kroner. De sidste 39.000 skal han leve af de næste seks en halv måned, skrev avisen.dk d. 19. august 2013. Denne sag er blot et af mange eksempler på, hvordan det kan være en god forretning for kommunerne at nægte borgere sygedagpenge og derefter efterbetale dem, da de så slipper for at udbetale kontanthjælp.

Deniz udtaler til Den Sociale Retshjælp om problematikken: *"Jeg bliver ikke stillet, som om kommunen har truffet den rigtige afgørelse fra starten, når man modregner i kontanthjælpen fremadrettet. Der er tale om et retssikkerhedsproblem, en urigtig retsopfattelse af Ankestyrelsen og kommunen, som får fatale konsekvenser i praksis."*

Man har således flyttet rundt på selve grundstenen for klagesystemet. Man må gå ind og kigge på, hvilken virkning og effekt medhold i Ankestyrelsen skal have, og hvad det skal betyde i det videre forløb. Det er grundlæggende retsprincipper, man har været inde at pille ved".



Efterbetaling af sociale ydelser er problematisk for borgerne

Den Sociale Retshjælp, Kræftens Bekæmpelse og Danske Handicaporganisationer går sammen for at fremtvinge en lovændring

Af Troels Storm og Louise Kamstrup

Da der ikke var sket nyt på området siden september 2013 tog Innovationsafdelingen hos Den Sociale Retshjælp kontakt til Kræftens Bekæmpelse og Danske Handicaporganisationer, der i en avisartikel bragt på avisen.dk d. 19. august 2013 havde udtrykt samme holdning til loven, for at høre, om de ville være interesserede i at lave en fælles henvendelse. Hensigten er, at en fælles henvendelse forhåbentligt kan fange ministerens opmærksomhed, da de tre organisationer tilsammen repræsenterer et bredt udsnit af den danske befolkning.

Den Sociale Retshjælp fik en positiv tilbagemelding fra begge organisationer, og der blev derfor udarbejdet en henvendelse, hvor der blev argumenteret for problematikken i, at kommunerne opnår en økonomisk gevinst ved at træffe forkerte afgørelser, hvilket i teorien skaber en risiko for, at kommuner kan spekulere i at skabe efterbetalinger.

Det er Danske Handicaporganisationer, Kræftens Bekæmpelse og Den Sociale Retshjælps vurdering, at den uhensigtsmæssige retstilstand kan afhjælpes ved at udvide anvendelsesområdet for undtagelsesbestemmelsen i lov om aktiv socialpolitik § 33, således at efterbetaling af sociale ydelser ikke skal fradrages i kontanthjælpen.

Den Sociale Retshjælp håber, at det konstruktive samarbejde med Danske Handicaporganisationer og Kræftens Bekæmpelse kan føre til, at Beskæftigelsesministeriet ikke længere kan ignorere problemet med denne retsstilling. Forhåbentligt vil ministeren lytte til forslaget om at ændre loven, så borgere i fremtiden ikke bliver økonomisk straffet for kommunernes fejl i sagsbehandlingen.

Sammen med henvendelsen, som blev sendt d. 14. marts 2014, blev der også udsendt en pressemeddelelse, og en række medier skrev artikler om problemstillingen, heriblandt avisen.dk, Metroxpress og eb.dk. I én af artiklerne på avisen.dk udtaler arbejdsmarkedsordførerne fra både EL, SF, R og DF, at de bakker op om en eventuel lovændring, og Finn Sørensen fra Enhedslisten har udtalt, at hvis Mette Frederiksen ikke snart fremsætter et lovforslag, vil Enhedslisten gøre det. Dette løfte holdte Enhedslisten, og

de fremsatte derfor et forslag til en folketingsbeslutning d. 3 april, som Folketinget skal behandle d. 9 maj, og forhåbentligt vil vedtage. Det lader derfor til, at indsatsen nu endeligt vil føre til en lovændring. Artiklerne, henvendelserne og pressemeddelelsen kan læses på socialeretshjaelp.dk.

Faktaboks

Fakta om loven:

Lov om aktiv socialpolitik siger, at en borgers indkomst skal modregnes en eventuel kontanthjælpsyldelse (§ 30). I loven er der dog en række undtagelsesbestemmelser, men disse undtagelser omfatter ikke efterbetaling af sociale ydelser, som en borger modtager efter at have vundet en ankesag.

Det betyder altså, at en borger som for eksempel fejlagtigt er blevet nægtet sygedagpenge, og herefter får medhold i sin klage og derfor modtager bagudbetalte sygedagpenge (det samlede beløb udbetales på én gang), ikke vil modtage kontanthjælp igen, før borgeren har levet af de bagudbetalte sygedagpenge.

Borgeren skal altså leve af sine sygedagpenge ind til vedkommende igen har en formue på under 10.000 kroner og derved er berettiget til kontanthjælp.

Siden sidst i Sekretariatet

Af Signe Lyshøj

I Sekretariatet har vi tre kerneopgaver, som alle er af største vigtighed for organisationens arbejde og medarbejdernes trivsel. Den første er rekruttering, som skal sikre, at Den Sociale Retshjælp altid har det fornødne antal medarbejdere med de påkrævede kompetencer, så klienterne kan tilbydes det optimale rådgivningstilbud. Den anden er medarbejderpleje, som skal sikre, at organisationens medarbejdere trives og har de bedst mulige betingelser for at yde denne rådgivning. Den sidste er kommunikation, som skal sikre, at alle medarbejdere altid er opdaterede i forhold til organisationens arbejde og retningslinjer.

Netop nu er fokus fortrinsvist på rekruttering, da vi er i fuld gang med at sikre efterårssemestrets medarbejdergrundlag. Det betyder dog ikke, at de andre kerneopgaver bliver glemt. Fx er vi i fuld gang med at afholde medarbejderudviklingssamtaler, ligesom vi hver måned udsender Den Sociale Retshjælps interne nyhedsbrev, der giver medarbejderne mulighed for at følge med i de andre afdelingers arbejde.

Praktikanter fra nye studieretninger

Den Sociale Retshjælp lægger stor vægt på at have et godt samarbejde med landets videregående uddannelsesinstitutioner, så vi kan trække på kompetente kræfter fra en lang række forskellige studieretninger, hvilket i sidste ende kommer klienterne til gavn.

Vi er derfor altid åbne for at indgå et samarbejde med studerende fra nye studieretninger, som kan medvirke til at udvikle og styrke vores organisation. Det betyder i praksis blandt andet, at vi i forårssemestret 2014 for første gang har en HR- og kommunikationspraktikant fra retorikuddannelsen på Aarhus Universitet. Hun har bidraget med nye øjne på særligt kommunikationsarbejdet og er kommet med værdifuldt input i forhold til flere af Sekretariatets arbejdsgange.

Vi har i forbindelse med det nye samarbejde deltaget i en temadag om det gode praktikforløb hos Institut for Æstetik og Kommunikation på Aarhus Universitet, som retorikuddannelsen hører under, hvor vi bidrog med Den

Sociale Retshjælps perspektiv på fremtidens praktikophold og hørte om andre organisationers erfaringer med at have studerende fra instituttet i praktik. Vi ser meget frem til at fortsætte det nye samarbejde.

Ligeledes har vi i forårssemestret 2014 for første gang haft fire praktikanter fra den nye uddannelse til financial controller, der udbydes hos Erhvervsakademi Aarhus. Vi har i forvejen et virkelig godt samarbejde med Erhvervsakademi Aarhus og har derfor været glade for at kunne byde velkommen til også disse studerende, der er fuldt ud kvalificerede til at kunne løfte en Gældsmanagers vigtige opgaver.

I forbindelse med rekrutteringen af praktikanter til efterårssemestret har vi også allerede modtaget ansøgninger fra nye og spændende studieretninger, og vi ser frem til at høre nærmere om, hvad disse praktikanter vil kunne bidrage med.

Rekruttering af nye frivillige

I Aarhus har vi netop afsluttet rekrutteringen af nye frivillige til forårssemestret 2014, hvilket har resulteret i ansættelsen af 16 nye Juridiske Managere og tre Gældsmanagere. Vi er glade for den overvældende interesse for at bidrage med frivillig arbejdskraft til Den Sociale Retshjælps vigtige arbejde. I løbet af marts og april har de nye frivillige gennemført et indledende undervisningsforløb samt et introduktionsforløb med en erfaren mentor, hvorefter de er klædt godt på til at kunne rådgive de mange borgere, der efterspørger vores hjælp.

I København er ansættelsesprocessen stadig i fuld gang, og også her oplever vi stor interesse for de frivilligstillinger, vi udbyder.

Samtidig har en stor del af vores Gældsmanagerpraktikanter fra forårssemestret valgt at fortsætte som frivillige efter deres praktikforløb. I Aarhus er 12 ud af 19 praktikanter fortsat, mens to ud af fem fortsætter i København. Vi er meget taknemmelige for, at de fortsat vil gøre en indsats for at hjælpe landets borgere med deres gældsproblematikker, og glæder os over fortsat at se dem på kontoret.

Siden sidst i Innovationsafdelingen

Af Camilla Johansen

Den Sociale Retshjælps Innovationsafdeling har som altid haft travlt med at holde sig ajourført i forhold til mediedagsordenen, reagere på denne samt varetage brugernes interesser på et politisk niveau. Nedenfor kan du læse om de vigtigste ting, der er sket i Innovationsafdelingen siden februar 2014.

Høringssvar og politiske henvendelser

Det er Innovationsafdelingens opgave at kæmpe for Den Sociale Retshjælps mærkesager, og vi har derfor i flere tilfælde henvendt os til politikerne i håbet om, at det vil gøre en forskel.

Sidst i januar sendte Justitsministeriet et lovforslag i høring om ændring af kreditaftaleloven og retsplejeloven. Lovforslaget skal sidestille digitale underskrifter med underskrifter på papir. Det er nødvendigt at ændre loven på grund af to landsretsdomme fra efteråret 2013, som afgjorde, at kreditorer ikke kan tvangsfuldbyrde gæld, hvis gælds brevet er underskrevet med en digital underskrift, hvilket flere og flere gældsdokumenter efterhånden er. Lovforslaget forventes at blive fremsat i og godkendt af Folketinget i løbet af foråret.

Den Sociale Retshjælp sendte derfor et høringssvar af sted til Justitsministeriet for at gøre opmærksom på, at vi er glade for sidestillingen af de to underskriftsformer, fordi det gør tingene nemmere for ikke bare kreditorerne, men også for vores brugere i besværlige gældssituationer. Vi fremhævede dog også, at det er problematisk, at ikke alle nødvendigvis har adgang til deres digitale gælds breve hele tiden. Dette gør sig især gældende for indsatte i landets fængsler, som ikke har adgang til internettet i en periode. Det vil være et problem, hvis skyldner har underskrevet et digitalt lånedokument og senere ikke kan få adgang til dette, f.eks. hvis man i mellemtiden er blevet fængslet. Derfor vil et fysisk lånedokument skulle fremskaffes, hvilket er både tidskrævende og besværligt for klienten. Derudover er det svært for Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning at rådgive klienter, som skylder penge, hvis de ikke har adgang til deres digitale lånedokumenter. Den Sociale Retshjælp gjorde altså opmærksom på, at selvom lovforslaget vil bidrage til en positiv udvikling på området, er der stadigvæk mangler, der skal tages højde for.

Den Sociale Retshjælps Innovationsafdeling har også i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse og Danske Handicaporganisationer sendt en politisk henvendelse til beskæftigelsesminister Mette Frederiksen. Denne henvendelse er en opfølgning på en henvendelse, vi sendte i september 2013. Dengang lovede Mette Frederiksen, at hun ville få sine embedsmænd til at se på problematikken om efterbetaling af sociale ydelser, da hun var enig i, at det ikke kan være rimeligt, at en kontanthjælpsmodtager, der vinder en ankesag om en offentlig forsørgelsesydelse, eksempelvis sygedagpenge, og herefter får efterbetalt ydelsen, modregnes i sin kontanthjælp i en periode. Da der ikke er sket noget nyt i sagen siden, lægger Den Sociale Retshjælp nu igen pres på beskæftigelsesministeren, så der forhåbentlig kan ske en ændring. Henvendelsen har skabt en del medieopmærksomhed og bt.dk, Skive Folkeblad og avisen.dk har blandt andre skrevet om problematikken. Der kan læses mere om problematikken omkring efterbetalinger af sociale ydelser i artiklen på side 17.

Medier

Den Sociale Retshjælp har også i starten af 2014 deltaget i den offentlige debat omkring og sat fokus på de problemstillinger, der berører vores målgrupper.

Martin Franck, leder af Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning, har blandt andet deltaget i to tv-programmer, "Styr på økonomien" den 6. januar og "Meningsmaskinen" den 10. februar. I disse programmer har Franck udtalt sig om problematikken omkring overgældsætning. Derudover har han forklaret, hvad gældsrådgivning er, hvem der kan få hjælp og hvad man kan få hjælp til samt fortalt om typiske problemer, vi møder i Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning. Direktør Sandy Madar har også udtalt sig om konsekvenserne af overgældsætning for både den enkelte borger og samfundet i Magasinet Penge den 12. februar.

2014's første kvartal har i det hele taget stået i gældens navn. Den Sociale Retshjælp har optrådt i diverse nyhedsmedier over 30 gange, hvor vi blandt andet har udtalt os om, hvorfor rekordmange ældre er forgældede, samt hvilke psykiske konsekvenser gæld kan frembringe.

Siden sidst i Juridisk Rådgivning

Af Julie Knudsen

Den Sociale Retshjælps Juridiske Rådgivning hjælper borgerne med et bredt spektrum af sagstyper, og i den seneste tid har afdelingen primært håndteret henvendelser angående kontanthjælp, fleksjob, førtidspension og lejeret.

Afrapportering og ansøgning til Civilstyrelsen

Den Sociale Retshjælps Juridiske Rådgivning har d. 1. marts afleveret regnskab og afrapportering for 2013 og har desuden udarbejdet en ansøgning for 2014.

Den 31. december 2013 afsluttede Den Sociale Retshjælps Juridiske Rådgivning sit andet år med tilskud fra Civilstyrelsen. 2013 har været et år med fokus på at yde rådgivning, herunder især i socialt udsatte boligområder. Derudover har vi med stor glæde konstateret, at vores dokumentation viser, at vi har hjulpet borgere i 91 af landets 98 kommuner. Dette resultat understreger, at Den Sociale Retshjælp er en landsdækkende retshjælp, som på trods af kun at have fysiske kontorer i Aarhus og København når ud til mange borgere over hele landet. Derudover kunne vi også estimere, at vi har hjulpet 5.500 borgere i 2013, hvoraf langt størstedelen af henvendelserne er trin 1-2-henvendelser, hvilket vil sige lettere rådgivning. Vi har desuden hjulpet ca. 500 borgere med trin 2-3-sager, altså mere dybdegående sagsbehandling.

I ansøgningen for 2014 lægger vi vægt på, at vi gerne vil udvide vores åbningstider efter sommerferien i København og på sigt også i Aarhus, således at vi har åbent fra kl. 9.00 til 19.00 alle hverdage på begge kontorer. Derudover vil vi gerne etablere flere samarbejdsaftaler med nogle af de udsatte boligområder i København. Vi forventer at få svar pr. 1. maj, og vi venter i spænding på dette.

Opsøgende retshjælp i Aarhus og København

Den Sociale Retshjælp i Aarhus besøger i starten af hver måned boligområdet Langkærparken for at yde opsøgende retshjælp. Det går rigtig godt med disse besøg, og vi modtager i gennemsnit 3 henvendelser pr. besøg, samtidig med at vi får formidlet beboernes adgang til juridisk rådgivning og gældsrådgivning. Derudover har juridisk leder Mai Melgard d. 11. marts holdt oplæg i Langkærparken om

kontanthjælpsreformen, samt om hvordan ændringerne kan komme til at påvirke beboerne.



Langkærparken i Tilst

Vi yder forsat opsøgende retshjælp på Lundtoftegade og Nørrebro Bibliotek samt i Tingbjerg. Besøgene er efterhånden blevet en fast rutine, og den sidste tid har vi kunnet mærke et stigende antal henvendelser, som formentlig skyldes, at vi har udført en del formidlingsarbejde i form af plakater, skilte og foldere.

Blivdinbolig.dk

Juridisk Rådgivning har sammen med Innovationsafdelingen ansvaret for en række udviklingsprojekter hos Den Sociale Retshjælp, og målet med disse projekter er i samarbejde med den øvrige organisation eller eksterne partner at skabe endnu bedre løsninger til gavn for vores klienter. I øjeblikket er fokus på projektet blivdinbolig.dk, en hjemmeside, Den Sociale Retshjælp opstartede i september 2013 i samarbejde med Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus. Hjemmesiden samler en række oplysninger om rettigheder og pligter for borgere, der har problemer med at betale husleje, og målet er at hjælpe borgere, der har udsættelsesproblemer, og samtidig være med til at nedsætte antallet af udsættelsessager i Danmark.

Siden sidst i Gældsrådgivningen

Af Jesper Kinch

Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning oplever stadig stor efterspørgsel efter gældsrådgivning og sagsbehandling, især på baggrund af den nye kontanthjælpsreform. Vi modtager også mange henvendelser fra klienter, der ønsker hjælp til at søge om gældssanering. Flere af vores klienter har så store økonomiske problemer, at det kan være uoverskueligt at komme ud af dem uden en gældssanering, men desværre må vi ofte formidle, at dette ikke er en mulighed på grund af de strikse gældssaneringsregler. Desuden falder en del af dem, der trods alt har mulighed for at få gældssanering, fra, når de indser, at de i en femårig periode skal leve for et minimumsbeløb, eller de opgiver undervejs i forløbet.

Foredrag

Vi er altid glade for at dele vores viden og derved styrke gældsrådgivningen i Danmark. Martin Franck, juridisk leder i Den Sociale Retshjælps Gældsrådgivning, har besøgt Café Parasollen i Vejle og holdt et foredrag for blandt andet ledere og medarbejdere ved andre frivillige gældsrådgivningsorganisationer. Foredraget omhandlede emner som forældelse, lønindeholdelse, særskilt lønindeholdelse samt generelle gældsværktøjer. I februar var Den Sociale Retshjælp af en netværksgruppe af økonomirådgivere inviteret til at holde et foredrag om forældelse, hvilket juridisk leder Lene Dahl-Hansen stod for.

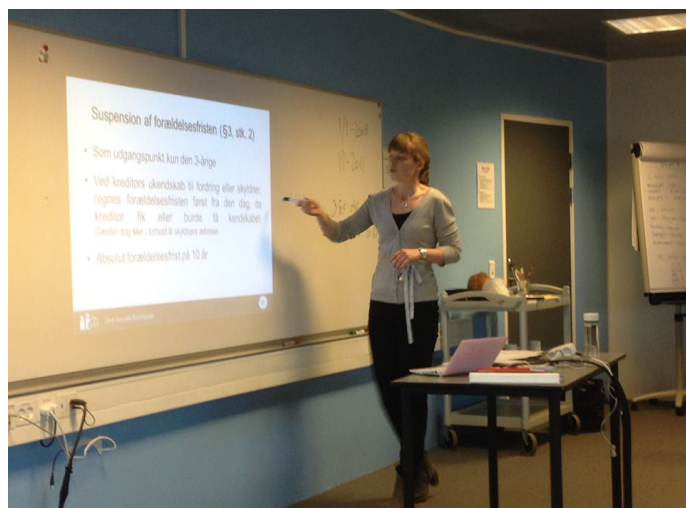
Samarbejde med EAAA om gældskursus

For at give gældsrådgivere de bedst mulige forudsætninger for at varetage deres job kvalificeret og professionelt har Den Sociale Retshjælp i samarbejde med Erhvervsakademi Aarhus lanceret et nyt uddannelsesstilbud.

Forhåbningen med kurset "Gældsrådgivning i praksis" er også at skabe en fælles forståelse for, hvorfor det er nødvendigt med certificerede gældsrådgivere. Gældsrådgivere påtager sig et stort ansvar for borgerens liv, og derfor burde ikke alle og enhver kunne rådgive om gældsproblemer. Kurset er desuden også en mulighed for, at interesserede parter kan snuse til, hvad gældsrådgivning egentlig er.

Det nye tilbud er målrettet medarbejdere, ledere og andre, som arbejder med - eller gerne vil arbejde med - gældsatte

borgere. På kurset lærer man om god rådgivningsskik, budgetlægning, håndtering af fordringer og gældssanering, og kursisterne lærer desuden at håndtere kreditorer, kontakte fogedretten, og at skelne mellem relevante og irrelevante informationer mv. Der har efterfølgende været mange forespørgsler på, hvornår vi afholder kurset igen, og vi er derfor allerede i gang med at planlægge flere gældskursusforløb.



Her ses Lene Dahl-Hansen, afdelingsleder hos Den Sociale Retshjælp, i færd med at undervise i som et led i det nye uddannelsesstilbud.

Sandy Madar, direktør for Den Sociale Retshjælp, håber på, at gældskurset vil være med til at sætte fokus på debatten om nødvendigheden af certificerede gældsrådgivere, og at det vil sikre ensartethed og kvalitet i forbindelse med gældsrådgivning, så borgerne får den sikkerhed, de fortjener.

Opsøgende besøg

Tilbage i oktober afholdt vi et indledende møde med Aalborg Kommune om et samarbejde om projekt "Et liv med eller uden prostitution", hvor Den Sociale Retshjælp skulle yde gældsrådgivning til tidligere og nuværende prostituerede. I 2014 er der for alvor kommet gang i projektet, hvilket betyder, at vi den 1. mandag i måneden fra kl. 10.00 til 15.00 tager til Aalborg og yder gældsrådgivning. Vi anser samarbejdet for at være en succes, og vi har bl.a. fået en henvendelse fra en anden kommune, som gerne vil udforske muligheden for at etablere et samarbejde med dem.

Siden sidst i Fængselsrejseholdet

Af Line Bildsøe

Den Sociale Retshjælps Fængselsrejsehold har som sædvanligt en masse at se til. De sidste tre måneder har budt på en helt masse opsøgende besøg, en masse nye henvendelser, og så er der udsigt til to nye, spændende samarbejder.

Fængselsrejseholdet arbejder fortsat hver dag på at hjælpe klienter, hvoraf størstedelen sidder i fængsel eller bor på udsøgningspensioner rundt omkring i landet. Dette indebærer naturligvis, at klienterne ikke har mulighed for at møde op på vores kontor, og kontakten sker derfor dels i forbindelse med vores månedlige besøg og dels via telefonisk kontakt.

De problematikker, rejseholdet oftest hjælper beboere og indsatte med, er som udgangspunkt gældsproblematikker afledt af en kriminel fortid eller afsoning. Det foregår på den måde, at vi sammen med klienten udfylder et spørgeskema, hvor der spørges ind til mulige kreditorer, herunder kommuner, banker, RKI og debitorregistret. På baggrund heraf foretages der screeninger, og derefter kontaktes kreditorerne for at få fundamentet fremsendt. Ofte finder vi ud af undervejs, som vi lærer klienterne og sagerne at kende, at vi også kan hjælpe med en del juridiske problemstillinger.

Der kan nævnes mange gode eksempler på sager, hvor vi har hjulpet vores klienter. Et eksempel er en forældelsessag, der resulterede i, at klientens gæld på lidt over 20.000 kr. bortfaldte. I en anden aktuel sag førte god forhandlingsteknik til, at en klients gæld blev nedsat med 70 % fra 169.000 til 50.700 kr. Vi fik bl.a. medhold i tre ud af fem indsigelser hos SKAT vedrørende forældelse.

Opsøgende besøg

I løbet af de sidste tre måneder er det blevet til i alt 21 rejseholdsbesøg til pensioner og fængsler rundt om i landet. Aarhus-afdelingen har været på ti besøg til Pension Skejby, Kontrakt-pensionen Fyn, Pensionen Lyng og Statsfængslet i Ringe, og Københavnsafdelingen har været på 11 besøg til Pension Engelsborg, Pensionen Brøndbyhus, Pensionen Avedøre (Lysholmgård og Kastanienborg), og de to fængsler Anstalten ved Herstedvester og Statsfængslet i Jyderup. På disse besøg har vi taget imod ca. 56 nye henvendelser og fulgt op på ca. 61 eksisterende klientforløb.

Nye og spændende samarbejder i sigte

Udover de allerede nævnte besøg, var vi i februar også på et vellykket besøg til Statsfængslet ved Sønder Omme, og vi står som resultat heraf over for et nyt, potentielt samarbejde med fængslet.

En medarbejder fra Den Sociale Retshjælp holdte et oplæg for de indsatte omkring vores arbejde og hvordan vi kan hjælpe dem. Efter oplægget og en god frokost med de indsatte, tog vores medarbejdere mod en række nye klienthenvendelser. Som forventet var det hovedsageligt gældsrelaterede problematikker, de indsatte ønskede hjælp til, men da det gik op for dem, at vi også kan hjælpe med juridiske problemer, bad mange af dem også om hjælp til at håndtere disse. De indsatte problematikker var af meget forskellig art, og som eksempler kan nævnes: Bande-exit, samværsproblematikker, ansøgning om førtidspension og ansøgning om dansk statsborgerskab.

På den afdeling vi besøgte, ønskede 11 ud af 15 vores hjælp. Det tegner et billede af, at de indsatte har behov for vores hjælp, og på baggrund heraf blev det aftalt, at et mere langsigtet arbejde skal etableres. I den forbindelse planlægger vi at gennemføre gældsundervisning for resten af de indsatte i fængslet, der huser ca. 195 mandlige dømte. Såfremt detaljerne falder rigtigt på plads, opstarter vi samarbejdet med nummer to besøg d. 24. april. Rent praktisk vil besøgene blive kombineret med vores besøg til Pensionen Lyng, som ligger blot 10 km derfra.

Derudover er vi i dialog med Dansk Anti-Stalking Forening angående et potentielt samarbejde organisationerne imellem. Stalking er et udbredt og stigende problem i Danmark – både for den udsatte og for vedkommendes familie - og hvert år udsættes ca. 130.000 danskere for stalking, hvorfor vi kan forvente, at disse sagstyper vil forekomme oftere og oftere. Vi har i øjeblikket to interessante stalking-sager hernede. I den ene er der udsigt til, at stalkeren bliver idømt en forvaringsdom. Den anden er et potentielt søgsmål mod staten for brud på menneskerettighedskonventionens artikel 8, der går på, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, og eventuelt også andre artikler.

Vi ser frem til, forhåbentlig to givtige samarbejder.

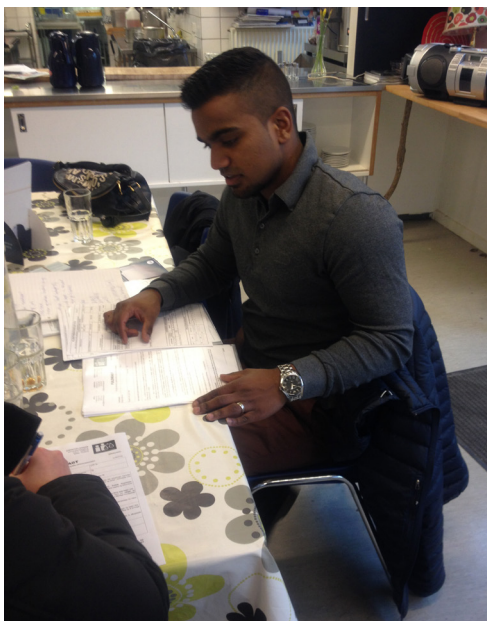
Siden sidst i Det Juridiske Rådgivningsteam

Af Line Kloch

Det Juridiske Rådgivningsteam har haft travlt den seneste tid, hvilket betyder, at der (desværre) fortsat er mange borgere, som har brug for henholdsvis juridisk rådgivning og gældsrådgivning. Vi besøger regelmæssigt Center for Myndighed og boformerne Tre Ege, Østervang og Ungeindsatsen. Hver måned tager vi på gennemsnitligt 11 opsøgende besøg, hvor vi yder både juridisk rådgivning og gældsrådgivning. Vi har på det seneste desuden oplevet en større efterspørgsel efter vores rådgivning på Østervang og har derfor fordoblet antallet af besøg, så vi nu gæster Østervang hver anden uge. Vi bliver generelt rost for vores arbejde, hvilket vi naturligvis er meget glade for, og vi bliver ligeledes stolte, hver gang en bostøtte skriver til os og takker for vores hjælp.

Opsøgende retshjælp

I dette tredje projektår har vi i Det Juridiske Rådgivningsteam fokus på udvidelse af vores arbejde, hvilket vil sige, at vi løbende arbejder på at øge klienttilgangen ved at finde flere samarbejdspartnere, så vi får mulighed for at hjælpe endnu flere borgere. I den forbindelse har vi etableret et samarbejde med Kofoeds Skole, som bl.a. tilbyder aktivering og jobtræning til ledige på kontanthjælp, førtidspension, sygedagpenge og overgangsydelse.



I april er der planlagt to præsentationsmøder på Kofoeds Skole, hvor personale og elever vil blive introduceret for vores samarbejde, hvorefter vi fremover vil besøge skolen en gang om måneden.

Derudover har Det Juridiske Rådgivningsteam indgået et samarbejde om opsøgende besøg hos Ungeindsatsen, og i februar aflagde vi det første besøg. Ungeindsatsen er et forsorgshjem for unge i alderen 18 til 30 år, som enten er hjemløse eller oplever andre sociale udfordringer. Som et tiltag under Aarhus Kommune var Ungeindsatsen oprindeligt en del af hjemløseplanen, der sluttede i 2012, men er foreløbigt blevet forlænget til og med 2014. Vi besøger Ungeindsatsen to gange om måneden, hvor vi tager imod forhåndsbookede henvendelser.

Opsamlingsrapport

Vi er så småt begyndt at udarbejde en opsamlingsrapport omkring vores erfaringer fra de sidste tre år i Det Juridiske Rådgivningsteam. Rapporten vil fokusere på samarbejdet mellem en offentlig myndighed og en frivillig organisation, og på hvordan kommuner kan drage nytte af sådan et samarbejde. Ud over at udbrede vores erfaringer håber vi på, at rapporten kan inspirere andre kommuner til at opstarte lignende projekter og tiltag med frivillige organisationer som Den Sociale Retshjælp.



Kofoeds Skole

← Her ses Sinthujan Chandrabalan, Gældsmanager hos Den Sociale Retshjælp, i færd med at tage imod en indledende klienthenvendelse på Kofoed Skole.

Næste nummer udkommer i juni 2014



Redaktører:

Line Bildsøe
Signe Lyshøj
Sandy Madar

Grafikere:

Line Bildsøe
Annika E. Joensen